

Yngves verkstad i Svenljunga.

Yngve hade en cykel- och motorverkstad i Oskarström sedan början av 1920-talet. Orten drabbades mycket hårt av storstrejken i slutet av 1920-talet. År 1930 vid slutet av storstrejken flyttade familjen hem till Svenljunga, mycket beroende på att Elin efter de slitsamma strejkåren hade en stark önskan att få komma hem.

Yngve tog över en enkel byggnad, som Elins bror, Bertil Breiborn, tidigare hade använt, och han byggde om och byggde ut lokalen till en användbar cykel- och motorverkstad.

De nuvarande ägarna av gården Enedal 1 i Svenljunga (nu Kindsvägen 7), **Lena och Gjermund Aaberg**, har behållit Yngves verkstad som ett museum, och Gjermund visar den ibland för skolklasser. När verkstaden togs över efter den senaste ägaren, var den förfallen. Gjermund genomförde ett stort renoveringsarbete. Man kan därför i dag ganska väl visa den arbetsmiljö, som Yngve arbetade i.

Anmärkningsvärt är, att Yngve arbetade upp denna verksamhet till att bli den cykelverkstad, som hade störst omsättning i hela södra Västergötland.

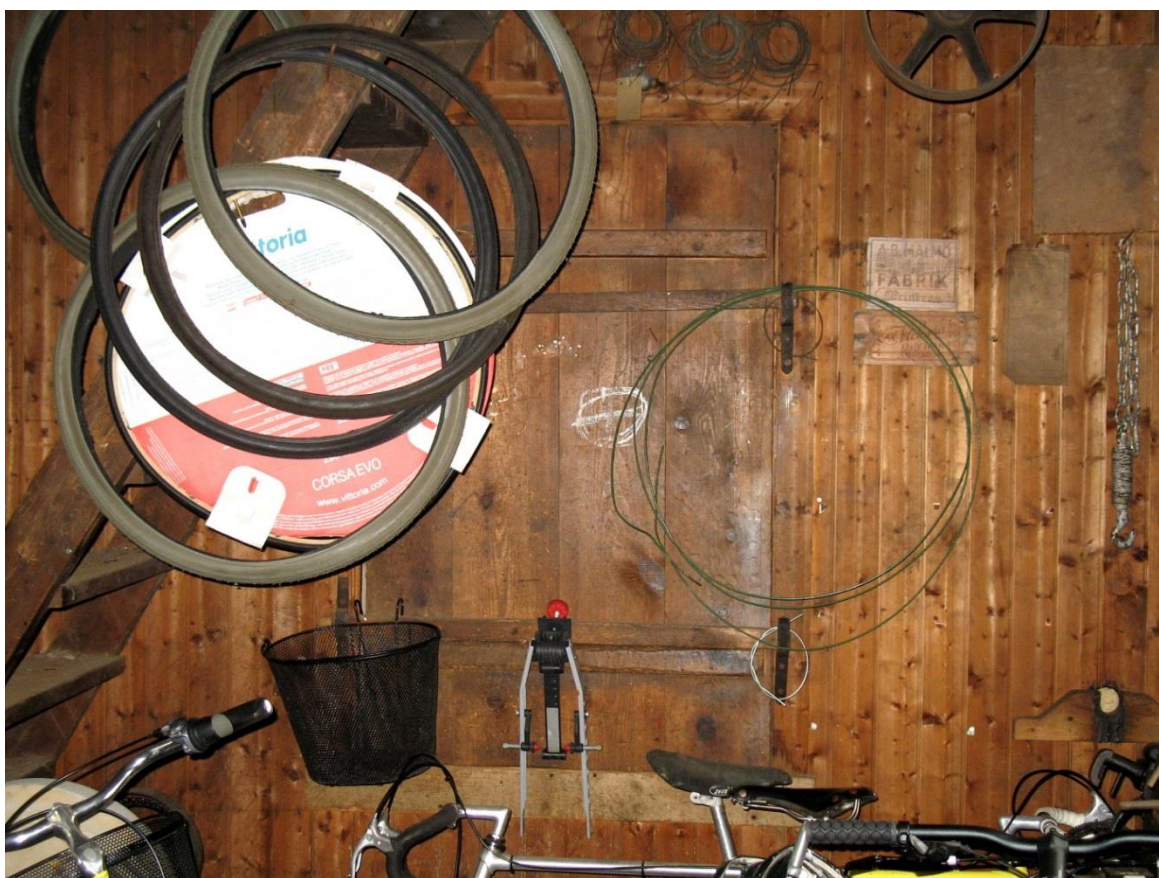

Verkstadsbänken liksom golvet har inte mått väl av att verkstaden har varit stängd i 40 år. Yngve höll lådorna rena genom att allt som oftast olja in dem. Dessa lådor köptes från en speceriaffär, som skulle till att stängas. Ovanför cykelhjulet med den blanka fälgen hade Yngve fäst upp ett hjul (i navet) horisontellt i taket, så att det hängde ned till ett stycke ovanför huvudhöjd, och där hade han på krokar lätt tillgängliga de verktyg, som han behövde mest. Han kunde enkelt snurra på hjulet till dess han fick tag på rätt verktyg.

Yngve inköpte en begagnad svarv (se bilderna på följande sidor), som han renoverade till användbart skick. Observera elmotorn på en hylla invid fönstret! Längst till vänster ser man – inklämd mellan cyklar och andra föremål – den gamla svarven. Det som är närmast är en slipskiva. På bilden ser man inte längre det finurliga system, som Yngve hade byggt med stora remskivor - med allt mindre diameter upptill och allt större nedtill – för att kunna ändra på svarvens hastighet – han flyttade remmen mellan de olika lägena för hand med hjälp av en trästång.

Efter någon tid förlängde Yngve svarvens axel, så att den gick ut genom den borte väggen, där den också drev en slipsten i sitt tråg. Han kunde inifrån koppla till och från driften på denna slipsten.

En kulan natt blev det inbrott i Yngves verkstad. I skydd av mörkret hade några tjuvar brutit sig in genom fönstret mot ladugården. De hade ställt upp en kärra med flak på två cykelhjul i det trånga utrymmet mellan verkstad

och ladugård (det kunde man se av spåren i nysnön) och lastat den helfull med reservdelar, däck och slangar, så full att en del hade fallit av kärran, när det hade givit sig av. – För att om möjligt motverka ett sådant ekonomiskt bakslag i framtiden, byggde Yngve en kraftig läm för fönstret, vilken han satte dit varje kväll, när det var stängningsdags.

På den här bilden ser man också trappan upp till vinden – det var spännande för en ung pojke att få gå ditupp – när tillstånd gavs – och att där få leta bland alla gamla saker. Yngve samlade på gamla verktyg och redskap, mestadels av trä, vilka han skänkte till hembygds museet i Svenljunga, när det skulle öppnas. Under trappan stod också gastuberna till svetsaggregatet.

Det behövs gott om lådor i en cykel- och motorverkstad för alla möjliga små reservdelar, kullager, kulor, konor, flänsar, förutom skruvar och muttrar. Yngve hade därför gott om små draglådor och skåp, vilka han mestadels hade byggt själv, när de inte hade kunnat köpas vid någon butiksnedläggning eller så. Den här ovan Yngve-tillverkade lådracken har gammaldags porslinsisolatorer som handtag på varje låda.

Till vänster på bilden ovan skymtar en järnkamin. Många kunder, som vintertid hade kommit hit med hästskjuts eller på cykel, värmdes sig vid den kaminen. Och där utväxlades också många, många historier. Goda kunder kunde räkna med att få en flaska öl. Man öppnade den övre luckan på järnspisen och så stack man in ölflaskan där och värmdes den försiktigt under rotation.

När det var marknad i Svenljunga – det var det flera gånger om året – då var det gott om kunder, som samlades på verkstaden för att utbyta de senaste historierna. Marknadsdagar var det extra stor ruljans och goda affärer. Vid ett tillfälle blev det slut på nya cyklar, så Yngve cyklade snabbt upp till järnvägsstationen och hämtade hem fyra nya cyklar, som just hade levererats: en cykel i varje hand, en cykel på varje axel, förutom den egna cykeln, som han satt på.

Vid det här enkla skrivbordet gjordes många affärer upp. Yngve "talade med lärde män på latin – eller i varje fall med fint språk – och med bönder på bönders vis".

Vid ett tillfälle kom en herre och en dam in i affären, vilka Yngve inte hade sett förut. Men de var enkelt klädda och förde sig som om de var vana att arbeta utomhus. Så Yngve bestämde sig snabbt för att de var bönder eller i varje fall lantarbetare. Så i sitt försäljningssnack – det gällde ju att övertyga dem om att köpa en ny cykel just av Yngve – bredde han på vardagsdialekt – och kanske en och annan lätt svordom, fastän Yngve inte gärna använde sig av den sortens ord.

När det sedan blev dags att skriva kontraktet och att betala handpenning och kunden skrev under med sitt namn och adress (avbetalningsköp var det som gällde på den tiden), så stod det "Adjunkt i Örsås"!

Yngve beklagade genast, att han inte förstått vilka dessa personer var, och han bad om ursäkt för sitt grova språk. Adjunkten förklarade att han just hade kommit till grannbyn Örsås, så det var ju inte så lätt att känna igen dem. "Och för övrigt", sa han, "skall man ju vara som man är – i alla sammanhang...."

På det här skrivbordet stod det en gipsgumma. Folk kallade denna för "Garvaremora", även om den inte var alls lik Elins mor Amanda, för hon var en reslig och stilig kvinna med vackra, bruna ögon.

Kontoret användes även som utställningslokal för att visa upp nya cyklar, mopeder och lättviktsmotorcyklar. På de här bilderna kan man tyvärr inte se den goda ordning, som Yngve hade här. Det var ju viktigt för att kunna inge förtroende.

Gjermund Aaberg har hittat några affischer från Yngves tid, och dem har han satt upp på väggarna. Och han har också hittat ett reklamblad, som han har ramat in:

Ut mot gatan i kontoret finns ett skyltfönster. Till julskyltningen brukade mamma Elin och Henry hjälpas åt att göra en snygg julskyltning i fönstret, ofta med blå och gula girlander och så en del utklippta stjärnor i silverpapper litet varstans. Det var mest belysningar till cyklar och mopeder, som kunde visas då, men även en och annan vacker katalog e.dyl.

Yngve vid skyltfönstret (förmodligen i början av 1960-talet, då Yngve fortfarande var aktiv i verkstaden). Bakom honom syns Bröd. Sjöbloms syfabrik, en byggnad, som uppfördes "i sen tid". Yngve kunde hyra källarutrymmet - med nedgång just på denna sidan - för förvaring av nya cyklar.

Begagnade cyklar och sådana för reparation eller avhämtning, förvarades i den f.d. svinstian närmast verkstaden i den röda ladugården.

Ladugården hade förfallit rejält, till dess att Gjermund Aaberg genomförde en grundlig renovering av byggnaden:

Gjermund Aaberg använder nu den byggnaden i sin rörelse för förvaring av kaminer, för renoveringsarbeten, osv.

Det gick åt mycket ved för att värma både boningshuset och den klenk isolerade verkstaden. Sten och Henry brukade använda en del av sina årliga semesterar till att kapa ved (av lass av bakar, som köpts från sågen). Det är Staffan (f. 1966), som pillar farfar på handen, och Åsa (f. 1960) står längst bort för att fly Sten med bakar, och Henry kastar in det sågade. Fotot togs i början av 1970-talet.

Åsa vid cykelverkstaden med bostadshuset, Enedal 1, i bakgrunden.

Yngve arbetade fortfarande i sin verkstad i början av 1960-talet, men från 1965, då han var 75 år gammal, besökte han bara sporadiskt sin verkstad: en och annan gammal kund behövde hjälp med sin cykel, och så försökte Yngve att hålla verkstaden ren och snygg. Yngve gick bort 1974 på sitt 85 levnadsår.